

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
7 mei 2020
Kenmerk
COS/U202000341
Lbr. 20/018
Telefoon
0703738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Coronacrisis update nummer 7

Samenvatting

Hierbij treft u de zevende ledenbrief met nieuwe ontwikkelingen rondom de coronacrisis.

In deze ledenbrief is er onder meer aandacht voor:

- persconferentie van het kabinet en betekenis voor gemeenten
- gemeentefinanciën: compensatie Corona en afspraken over accres Gemeentefonds
- start bestuurlijke klankbordgroep Corona (met vertegenwoordigers van de VNG, de veiligheidsregio's en netwerken van gemeenten) en VNG programma voor de transitiefase
- vinden van de goede balans tussen een landelijk protocol, een handreiking van de VNG en de behoefte van gemeenten aan zowel houvast als ruimte voor maatwerk
- dienstverlening en ondersteuning voor gemeenten vanuit de VNG, waaronder de uitkomsten van de flitsenquête naar de behoeften en wensen van de gemeenten.

Aan de leden

Datum

7 mei 2020

Kenmerk

COS/U202000341

Lbr. 20/018

Telefoonnummer

0703738393

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Coronacrisis update nummer 7

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij treft u de zevende ledenbrief met nieuwe ontwikkelingen rondom de coronacrisis.

In deze ledenbrief is er onder meer aandacht voor:

- persconferentie van het kabinet en betekenis voor gemeenten
- gemeentefinanciën: compensatie Corona en afspraken over accres Gemeentefonds
- start bestuurlijke klankbordgroep Corona (met vertegenwoordigers van de VNG, de veiligheidsregio's en netwerken van gemeenten) en het VNG programma voor de transitiefase
- vinden van een goede balans tussen een landelijk protocol, een handreiking van de VNG en de behoefte van gemeenten aan zowel houvast als ruimte voor maatwerk
- dienstverlening en ondersteuning voor gemeenten vanuit de VNG, waaronder de uitkomsten van de flitsenquête naar de behoeften en wensen van de gemeenten.

Persconferentie kabinet en betekenis voor gemeenten

Het kabinet heeft gisteren aangegeven op welke manier het land uit de intelligente lockdown kan komen. Het kabinet gaat uit van een versoepeling van de maatregelen in vijf stappen. Enkele belangrijke versoepelingen zijn:

- als je geen klachten hebt mag je naar buiten maar vermijd drukte
- de mogelijkheid om buiten te sporten wordt verruimd (met inachtneming 1,5 meter afstand)
- contactberoepen (bv kapper, schoonheidsstudio) en bibliotheken mogen met ingang van 11 mei aan de slag.

Wij zijn nog in gesprek met het kabinet over een gezamenlijke koers met het Rijk en andere overheden over thuiswerken. Voorlopig geldt nog steeds: blijf thuis als je klachten hebt, was vaak je handen, houd anderhalve meter afstand, werk zoveel mogelijk thuis. Meer informatie over de persconferentie vindt u hier:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/05/06/vermijd-drukke-houd-15-meter-afstand>

Gemeentefinanciën: compensatie Corona en afspraken over accres Gemeentefonds

Veel vragen over financiën

Wij ontvangen nog steeds veel vragen over wanneer er meer duidelijkheid komt over de compensatie van verschillende kosten die gemeenten maken in verband met coronamaatregelen. De VNG is nog steeds bezig met inventarisatie hiervan en voert gelijktijdig hierover gesprekken met het Rijk. In eerdere ledenbrieven gaven wij reeds aan dat er in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) afspraken zijn gemaakt over de reële compensatie van kosten als gevolg van de Coronavirus. Die compensatie betreft zowel de inkomstenderving als de gemaakte kosten als gevolg van de maatregelen. De compensatiemogelijkheden worden momenteel uitgewerkt in een werkgroep waarin o.a. de ministeries van BZK en Financiën en de VNG in participeren. Ook worden er gesprekken gevoerd over de bevoorschotting vanuit het Rijk voor de maatregelen. In de maand mei zal meer duidelijkheid ontstaan. In de meicirculaire zullen gemeenten geïnformeerd worden over (het proces van) de gesprekken over compensatie. Daarnaast is er overleg met het kabinet over het omgaan met het accres in het Gemeentefonds.

Start gemeentelijke bestuurlijke klankbordgroep Corona en VNG-programma transitiefase

Start bestuurlijke klankbordgroep

Op 11 mei a.s. start de bestuurlijke klankbordgroep Corona, die adviseert over strategische aspecten van de ondersteuning van gemeenten. In deze klankbordgroep nemen leden van het VNG bestuur en van andere gemeentelijke netwerken deel, evenals voorzitters van veiligheidsregio's. De klankbordgroep komt wekelijks bij elkaar en bespreekt signalen en opvattingen van gemeenten over de kabinetsmaatregelen en de impact van de Coronacrisis op gemeenten en hun inwoners. Als vereniging kunnen we hiermee sneller acteren als dat van belang is en hebben we een gemeentelijke ronde tafel die ook gesprekspartner voor het Rijk kan zijn.

Programma voor de transitiefase

Ter ondersteuning van de bestuurlijke klankbordgroep is er een programma voor deze transitiefase naar de 1,5 metersamenleving opgezet. Dit programma heeft als doel om te zorgen voor samenhang, draagvlak en communicatie in de transitiefase op de drie pijlers van de vereniging (belangenbehartiging, dienstverlening en de platformfunctie). Het programmateam trechtert de verschillende initiatieven die vanuit de organisatie genomen worden en brengt op basis daarvan voorstellen uit aan de bestuurlijke klankbordgroep en brengt adviezen van de klankbordgroep terug de organisatie in.

Landelijk protocol, handreiking VNG en behoefte aan houvast en ruimte voor maatwerk

Op zoek naar oplossingen in de transitiefase

In de transitiefase na de crisisfase en op weg naar "het nieuwe normaal" spelen gemeenten opnieuw een cruciale rol. Het kabinet kijkt ook nadrukkelijk naar gemeenten voor de uitvoering op lokaal niveau en het vinden van oplossingen die passen bij de lokale omstandigheden. Gemeenten

hebben steeds aangegeven dat zij behoefte hebben aan zowel houvast als ruimte voor maatwerk binnen de lokale omstandigheden. Bij houvast moet worden gedacht aan richtlijnen/uitgangspunten en niet aan een dwingend korset van regels.

Wij zijn dan ook geen voorstander van een strikt landelijk protocol voor de openbare ruimte. Elk centrum en elke gemeente is immers anders. Op dit moment wordt hard gewerkt aan protocollen per branche om tot het noodzakelijke maatwerk te komen. De VNG werkt samen met verenigingen van professionals (o.a. Stadswerk en CROW) om goede voorbeelden van indeling en beheer van publieke ruimte te delen en ervaringen tussen gemeenten uit te wisselen.

Wij werken ook aan een handreiking die gemeenten het gevraagde houvast en de gevraagde ruimte voor maatwerk moet bieden. Vanzelfsprekend baseren wij onze handreiking op alle informatie die ons vanuit gemeenten bereikt.

Hoe kunnen gemeenten omgaan met het toegenomen gebruik van de openbare ruimte?

De afgelopen weken is een toename van het gebruik van de openbare ruimte zichtbaar en staat de naleving van het houden van 1,5 meter afstand onder druk. Het is de vraag hoe een zo groot mogelijk deel van de publieke ruimte (weer) gebruikt kan worden met inachtneming van de RIVM-richtlijnen. De (lokale) overheid en private partijen moeten hierbij gezamenlijk tot werkbare oplossingen komen. Handhaving door BOA's en politie is het sluitstuk van dit beleid.

Gemeenten moeten in overleg en samenwerking met lokale maatschappelijke partners (ondernemersverenigingen, winkeliersverenigingen, sportverenigingen, scholen) en met de lokale veiligheidspartners (o.a. politie) kijken naar mogelijkheden, afspraken maken en concrete maatregelen treffen. Op basis van de disciplines van "crowdmanagement" en "crowdcontrol" zijn hierbij in ieder geval twee instrumenten te benoemen:

- *Management van (het gebruik van) de publieke ruimte*: het plannen, voorbereiden en inrichten van de ruimte. Denk aan informatieverzameling over capaciteit en aantrekkelijkheid van gebieden, instellen van routing (eenrichtingsverkeer), het autoloos of luw maken van gebieden, het inregelen van monitoring van drukte, weghalen (of juist plaatsen) van obstakels, bebording et cetera. Aandachtspunt hierbij is uiteraard ook de fysieke veiligheid (ook bij calamiteiten) zoals o.a. vastgelegd in brandweervoorschriften
- *Control van de publieke ruimte*: het bijsturen van gedrag. Denk aan instelling van toegangsbeperkingen (bv minder parkeerplekken, max aantal bezoekers) en/of afsluitingen, uitbreiden van openingstijden of tijdslots, communicatie (digitale) informatieborden, de inzet van "coaches" of "stewards", websites en/of apps.

Eerste stappen die gemeenten kunnen zetten zijn:

- In kaart brengen welke gebieden nu "gesloten" of rustig zijn en die opengaan en/of open kunnen worden gesteld (bijv. winkels die weer opengaan, gesloten parken, stranden, natuurgebieden, speelterreinen) om zo weer meer publieke ruimte te creëren
- In kaart brengen welke van deze gebieden potentiële "Hot Spots" zijn waar bijzondere aandacht voor management en control van de publieke ruimte nodig is.
- Per relevant gebied in kaart brengen welke partners en aandachtspunten er zijn
- Uitwerken van handelingsperspectieven voor management en control samen met de partners. Voor de inhoud zie de uitwerking van de aspecten "management" en "control".

Belangrijk aandachtspunt hierbij is de verantwoordelijkheidsverdeling. Er is immers sprake van gedeelde verantwoordelijkheid tussen overheid en sectoren voor het gebruik van het publieke domein. Dat vergt het treffen van adequate maatregelen én toezicht op de naleving van die maatregelen. Met dit in het achterhoofd moeten afspraken worden gemaakt over inrichting, informatie, communicatie en toezicht en handhaving.

In de komende weken zullen wij samen met (landelijke) kennispartners en met behulp van concrete input en ervaringen van gemeenten deze stappen verder invullen en u regelmatig informeren.

Handreiking "Omgaan met Corona in de openbare ruimte"

De bestuurlijke klankbordgroep van de VNG (aangevuld met deelnemers vanuit het Rijk) heeft op 5 mei jl. het VNG bureau gevraagd om een Handreiking "Omgaan met Corona in de Openbare Ruimte".

Op voorhand zijn de onderdelen voor deze handreiking:

- Juridisch Kader (vaste regelgeving)
- Samenhang met de aanwijzingen en noodverordeningen (dynamisch)
- Analyse van voorbeelden in het land.

Meer informatie over de voorbereiding van de handreiking vindt u hier :

<https://vng.nl/artikelen/verantwoord-openstellen-openbare-ruimte>

Dienstverlening aan gemeenten en uitkomsten flitsenquête

Gemeenten weten de VNG te vinden

Vanaf de start van de intelligente lockdown half maart hebben wij extra inspanningen geleverd om de gemeenten te informeren en gemeenten kennis en vraagstukken met elkaar te laten delen. Uw zorgpunten hebben wij meegenomen op de verschillende overlegtafels met de Rijksoverheid. In de praktijk heeft u ook ons weten te vinden, hetgeen onder andere blijkt uit de deelname aan fora en gestelde vragen. Het meest bezocht zijn de FAQ's en de nieuwsberichten. Vanaf half maart is een apart forum ingericht over de coronamaatregelen. Inmiddels zijn hier bijna 2.700 gemeentelijke medewerkers lid van geworden en dat aantal groeit nog iedere week met gemiddeld 100. Het aantal gestelde vragen ligt sinds 16 maart jl. zo'n 40% hoger. Nu de overheid voorzichtig wat ruimte biedt voor het verantwoord openstellen van scholen en kinderopvang en het buitensporten voor de jeugd, zijn diverse sectoren alvast begonnen met het nadenken over de inrichting van de 1,5 meter-samenleving. Op basis hiervan is onze website www.vng.nl/corona aangepast. Via een startpagina heeft u toegang tot pagina's met nieuws, FAQ's en publicaties ingedeeld op de intelligente lockdown, de Tozo-regeling en de 'verantwoorde openstelling'. Binnenkort volgt nog een pagina over de inrichting van de 1,5-metersamenleving.

Uitkomsten Flitsenquête ondersteuning VNG corona

In de week van 20 april hebben de gemeenten in een flitsenquête de gelegenheid gekregen een reactie te geven op enkele open vragen om de zorgen, behoeften en suggesties van gemeenten op te halen. In totaal namen 296 respondenten uit 185 gemeenten deel aan de enquête. In alle antwoorden klinken de zorgen met betrekking tot de financiële situatie van gemeenten door. Op vrijdag 8 mei kunt u op de website meer informatie terugvinden over de uitkomsten van de flitsenquête.

Uit het voorgaande blijkt opnieuw hoe diep en hoe breed de Coronacrisis ingrijpt in het dagelijkse leven. Dat betekent voor inwoners, gemeenten en onze vereniging dat wij moeten pionieren. Wij zullen u met ledenbrieven en op vele andere wijzen op de hoogte houden van actuele ontwikkelingen en betrekken bij het formuleren van gemeentelijke oplossingen en gedragen gemeentelijke standpunten.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'G' followed by a horizontal line.

L.K. Geluk
Algemeen directeur